

DETTA VILL VI!

– ett lärjungamaterial

TERESIA JANSSON / FRÄLSNINGARMÉN

Baserat på materialet "Detta vill vi", utgivet av Sveriges kristna råd.

”Migrants and refugees are not pawns on the chess-board of humanity. They are children, women, and men who leave or are forced to leave their homes for various reasons, who share a legitimate desire for knowing and having, but above all for being more.” (Pope Francis)

Förord

Över tio år efter flyktningkrisen 2015 är migrationsfrågor fortfarande ett omdiskuterat ämne i vårt land.

I detta lärjungamaterial har sex medlemmar i Frälsningsarmén bidragit med kompletterande korta teologiska reflektioner till det redan existerande materialet ”Detta vill vi”, ett material utgivet av Sveriges kristna råd. Bakom materialet står 27 medlemskyrkor inom den kristna kyrkofamiljen i Sverige, med Frälsningsarmén som ett av dessa samfund.

Syftet med detta häfte är att erbjuda oss i Frälsningsarmén en möjlighet att gå på djupet kring vår människosyn som efterföljare av Jesus.

Är detta ett politiskt material? Alla värderingar eller åsikter kan bli politik, men vi håller med Carmona och Heimburger, professorer i teologi och författare, när de säger att kyrkans engagemang för ”de minsta” snarare kan kallas ett ”hoppets politik”.^{*} Vi tror med andra ord inte att medkänsla har en politisk färg. Vi tror att vi som Kristi Kropp har en kallelse att välkomna främlingen, samt att vara en profetisk röst som visar på Guds hjärta för varje människa.

Materialet består av sex ämnen och passar bäst att använda i mindre grupper. Det går även att använda de teologiska reflektionerna som finns i materialet till en grund för exempelvis en predikan.

Stort tack till Rasmus Ljungberg, Chris Mingay, Hanna Mingay, Amir Moghadam, Marie Willermark och Emma Cotterill som i denna ordning skrivit en teologisk reflektion med samtalsfrågor till varje kapitel.

Vi har använt oss av Folkbibelns översättning.

© Frälsningsarmén 2025

Arbetsgrupp: Amir Moghadam, Hanna Mingay och Elin Hammarberg

^{*} Ahn, I (2024) Migration and Christian Theology (University of St Andrews)

Innehåll

1. Alla människor är skapade till Guds avbild och har rätt till ett liv i värdighet	4
2. Grundläggande rättigheter ska gälla för alla människor	7
3. Barns situation och behov måste särskilt uppmärksammas	10
4. Familjer har rätt att leva tillsammans	13
5. Alla har ansvar för en god samhällsutveckling.....	16
6. Vårt mål är fred, rättvisa och ett hållbart samhälle	19
<i>För dig som vill veta mer</i>	<i>22</i>
<i>Stöd till samtalsledare gällande kapitel 1</i>	<i>23</i>

1. Alla människor är skapade till Guds avbild och har rätt till ett liv i värdighet

”Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Som man och kvinna skapade han dem.” (Första Moseboken 1:27)

Kort teologisk reflektion

Det är populärt att prata om alla människors lika värde i samhället. Myndigheter, företag, skolor med flera lyfter fram det som något centralt för deras värdegrund. Inget fel i det, men vad är det egentligen som ligger till grund för att vi kan säga att alla människor är lika mycket värda? Vad är det som gör att statsministern och en uteliggare har samma värde? Det är naturliga följdfrågor att ställa. Här brukar det dock vara tunnare med svar och det är ytterst sällan som man går in på detta. Ofta för att påståendet inte bottnar i något bestående bortom de åsikter och värderingar som för tillfället råkar präglade samhället.

Men där samhället kan famla står Kyrkan på en stadig grund när vi pratar om människans värde. Människans värde flyter inte omkring utan är stadigt förankrad hos Gud och hans syfte med människan. Om vi som kristna vill säga något om människan är det där vi behöver börja.

I Bibelns första kapitel får vi ta del av själva skapelseögonblicket, hur Gud med sitt ord formar den här världen efter sin vilja. Vi får ta del av hur världen stegvis växer fram och hur varje nytt steg sammanfattas med att Gud konstaterar att det var gott. Det är här, mitt i själva skapelseprocessen, som vi hittar människans ursprung, hennes ställning och roll i skapelsen. Hon är inte tillkommen av en slump eller som en eftertanke, utan hennes tillkomst utgör själva höjdpunkten i berättelsen. Något nytt och speciellt sker här, det är inte bara varelser bland andra som skapas. Nej, den här gången är det varelser som skapas till Guds egen avbild och insätts i skapelsen för att fylla en specifik uppgift. Det förstärks i texten genom upprepningarna (så kallade kiasmer), *Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne*. Det hela avslutas med att Gud betraktar det han har skapat och än en gång konstaterar att det är gott.

I dessa verser lyfts människan fram och ges en särställning i skapelsen. Endast människan beskrivs som skapad till Guds avbild och endast människan ges i uppgift att styra världen på Guds vägnar.

”Gud välsignade dem och sade till dem: ’Var fruktsamma och föröka er och uppfyll jorden! Lägg den under er och råd över fiskarna i havet, över fåglarna under himlen och över alla djur som rör sig på jorden!’” (1 Mos 1:28).

Det är tydligt att Bibeln kopplar ihop människans status i skapelsen med att vara skapad till Guds avbild. Så vad innebär det att vara skapad till Guds avbild? I de religioner som var samtida med Gamla testamentet handlar avbildningen av gudar om statyer i tempel eller

på annan offentlig plats. Det var ett sätt att visa den gudens närvaro och auktoritet. Men så fungerar det inte i judarnas relation med Gud. Människorna blir där tillsagda att de inte ska skapa sig någon avbild av Herren, han har själv skapat människan till att vara hans fysiska representation i världen. Med sitt liv pekar människan alltså tillbaka på sin skapare och med sitt liv vittnar hon om Guds storhet. Detta alldeles oavsett hur hennes liv ser ut i övrigt och vilket värde som samhället tillskriver henne som individ. Människan är lika mycket Guds avbild när hon misslyckas och hennes liv faller i bitar, som när hon kan glädja sig över framgång. En person med en funktionsnedsättning har samma status som en nobelpristagare, en utsvulten flykting samma som en framgångsrik direktör. Vårt värde som människor kommer helt enkelt inte av vilka vi är utan av honom som gjort oss.

"Du har skapat mina njurar, du sammanvävde mig i moderlivet. Jag tackar dig för att jag är så underbart skapad. Ja, underbara är dina verk, min själ vet det så väl. Benen i min kropp var ej osynliga för dig, när jag formades i det fördolda, när jag bildades i jordens djup. Dina ögon såg mig när jag ännu var ett outvecklat foster. Alla mina dagar blev skrivna i din bok, de var bestämda innan någon av dem hade kommit." (Ps 139:13-16)

Det här gör att det finns ett inneboende värde i varje människa som kräver ett erkännande. Som kräver ett bemötande med värdighet och respekt. I mötet med en annan människa möter vi någon som är skapad av Gud, sammanfogad i moderlivet, utformad för att fylla Guds planer, skapad för att vara hans avbild – hans fysiska representation i skapelsen. När vi behandlar denna människa hårt och kärlekslöst så är det som att trampa på det Gud har skapat. Detta är också något som vi ser att Gud återkommande anklagar människorna i GT för att göra. En stor del av deras avfall handlar om att inte erkänna detta gudomliga värde i andra människor. Istället visar de likgiltighet mot andra och utnyttjar dem för egen vinnings skull. Detta gäller i synnerhet de skyddslösa i samhället. Tre kategorier nämns konsekvent i GT som särskilt skyddsvärda: änkorna, de föräldralösa och invandraren (eller främlingen, beroende på hur du väljer att översätta ordet). Uppmaningen till att agera är lika tydlig.

"Så säger HERREN Sebaot: 'Döm rätta domar och visa varandra godhet och barmhärtighet. Förtryck inte änkan och den faderlöse, främlingen och den fattige och tänk inte ut ont mot varandra i era hjärtan.'" (Sak 7:9-10)

Frågan om människans värde är inte en sekundär fråga, utan något som är sammankopplat med Guds avsikt med skapelsen. Vi som kristna har en tydlig uppgift, att börja leva ut detta här och nu och med våra liv vittna om ett annat sätt att vara människa.

Vad säger FN?

"Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter."
(FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, art 1)

"Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse."
(FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, art. 14.1)

Detta vill vi *(hämtat från Sveriges kristna råds material)*

DÄRFÖR VILL VI ATT:

- Alla människor på flykt garanteras rätten att söka asyl och aldrig avvisas eller utvisas till ett land som inte respekterar non refoulement-principen. (<https://asylrattscentrum.se/migrationsratt/vad-ar-asylratt/>)
- Det upprättas fler lagliga vägar att resa in i Sverige och EU för att söka asyl.
- Människor med livshotande sjukdom får vård i Sverige om de inte har råd med säker tillgång till livsuppehållande medicinering i hemlandet.

DÄRFÖR VÄNDER VI OSS MOT ATT:

- Människor på flykt i det offentliga samtalet och retoriken misstänkliggörs och betraktas som brottslingar för att de åberopar rätten att söka asyl, vilket är en mänsklig rättighet.
- Människor på flykt, i avsaknad av säkra och lagliga vägar, tvingas ta livsfarliga risker för att nå Europa eller fastnar i misär vid EU:s gränser.
- Människor endast ges tillfälliga uppehållstillstånd vilket försvårar möjligheterna att planera sin framtid.
- Människor som ska avvisas eller utvisas från Sverige hålls i förvar under långa perioder.

DÄRFÖR UPPMANAR VI VARANDRA ATT:

- På ett respektfullt sätt stödja människor som söker asyl i Sverige eller lever i Sverige utan legal status.
- Genom utvecklingssamarbete stödja människor i deras ursprungsländer.
- Agera mer solidariskt och medmänskligt.
- Använda kyrkornas globala nätverk i hela migrationsprocessen inklusive ett eventuellt återvändande.

Samtalsfrågor

1. Vi pratar gärna om alla människors lika värde i samhället, men hur tycker du att det ser ut i praktiken?
2. Vilka utmaningar kring människovärdet finns det där du bor?
Hur kan ni som kyrka bemöta dessa?
3. Hur kan vi träna oss att se varandra som Guds avbilder, värda omsorg och respekt?

2. Grundläggande rättigheter ska gälla för alla människor

”Gud sade: ’Låt oss göra människor till vår avbild, lika OSS.’” (Första Moseboken 1:26)

”Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.” (Gal 3:28)

Kort teologisk reflektion

Rubriker skriker mot oss, debatter delar oss, gränser markerar vem som hör hemma och vem som inte gör det. Mitt i denna ström av nyheter är budskapet tyst men tydligt: ”Du hör hemma här, men inte du.” Och på något sätt har vi vant oss vid det. Vi scrollar förbi, argumenterar online, sitter i möten och låtsas att det bara är så världen fungerar.

Men redan från början berättar Bibeln en annan historia. Första Mosebok säger att vi är skapade till Guds avbild – alla, inte bara vissa, inte bara de religiösa, inte bara de rika eller utbildade. Det är grunden för allt. Varje handling vi gör mot en annan människa bör mätas mot den sanningen.

Att tro att alla människor är skapade till Guds avbild betyder att varje liv har ett värde som varken kan förtjänas eller förloras. Det är grunden för mänskliga rättigheter. De är inte privilegier som regeringar delar ut eller förmåner för de mäktiga. De är uttryck för Guds sanning, en spegling av det värde Gud redan lagt i varje människa. När vi ignorerar dessa rättigheter, och när människor döms efter hudfärg, språk eller nationalitet, sårar vi Guds avbild i varandra. Om alla har lika värde, har alla också rätt till alla de friheter vi som människor har behov av: rätten att tro (tron kan aldrig vara äkta om den saknar frihet), rätten att göra sin röst hörd, rätten till sin bakgrund.

Paulus uttrycker det tydligt i Galaterbrevet:

”Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.” (Gal 3:28)

Det är inte bara poetiska ord. Det är en radikal upplösning av de system som delar upp oss och säger att ett liv är mer värt än ett annat. Det är en väckarklocka som borde ljuda varje gång vi accepterar hierarkier som gynnar vissa och ignorerar andra. Att placera någon i kategorin ”mindre värd” innebär att vi kliver utanför sanningen om Guds skapelse.

Paulus ord i Galaterbrevet är mer än ett ideal — de utmanar alla system som rangordnar människor. Vad brukar vi människor använda för markörer för att rangordna oss? Kön, etnicitet, religion är grupperingar som ofta används för att höja vissa människor över andra. Vi ser att kvinnor exempelvis inte sällan förminskas av mänskliga strukturer, men som gång på gång

lyfts fram i Bibeln som viktiga bärare av Guds berättelse. När kvinnornas trygghet eller röst begränsas går vi emot den värdighet Gud själv gett dem.

Att ta Galaterbrevet på allvar är därför att låta den bibliska sanningen styra hur vi möter varje människa. I Kristus finns en enhet som överbryggar de mänskliga gränser vi satt upp. I Kolosserbrevet 1:17 läser vi att allt hålls samman genom Jesus - varje mänsklig kategori och uppdelning hålls samman av Kristus själv.

Shane Claiborne påminner oss om att Guds rike inte är en plats vi flyr till, utan en verklighet vi lever ut här och nu. Det innebär att vi är kallade att se varje människas värde samt tilldela henne omsorg och respekt, inte för vad de kan ge, utan för att de existerar som Guds skapelse. Det betyder att praktisera en tro som inte bara talar om jämlikhet, utan lever efter den i vardagens små handlingar av solidaritet och välkomnande.

Att leva på det här sättet är utmanande. Det tvingar oss att se lidande, agera även när det är obekvämt, älska även när det är svårt och utmana system som gör människor osynliga eller mindre än mänskliga.

Grundläggande mänskliga rättigheter är inte bara juridiska begrepp, de är Guds kärlek som blir verklig i en bruten värld. Varje gång vi skyddar de svaga, välkomnar främlingar eller talar för de som tystats, möter vi Kristus. Och kanske, bara kanske, börjar vi på det sättet se hur Guds rike ser ut här och nu.

Vad säger FN?

"Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt."
(FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, art. 2)

Detta vill vi *(hämtat från Sveriges kristna råds material)*

DÄRFÖR VILL VI ATT:

- Sverige ratificerar FN:s konvention för skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter som antogs 1990 och bekräftades i New York-deklarationen 2016.
- De konventioner som Sverige har undertecknat om statslösa tillämpas fullt ut så att bland annat statslösa barn som föds i Sverige erhåller svenskt medborgarskap vid födseln.
- Alla utsatta och särskilt sårbara gruppers behov beaktas fullt ut i mottagandet, i asylprocessen och vid ett återvändande.
- Människor som vistas i Sverige utan legal status ges samma rätt till sjukvård som den övriga befolkningen.

DÄRFÖR VÄNDER VI OSS MOT ATT:

- Människor som vistas i Sverige med eller utan legal status utnyttjas på arbetsmarknaden.
- Vuxna människor med avslagsbeslut som vunnit laga kraft riskerar att hamna i misär utan ett socialt skyddsnet.
- Människor som vistas i Sverige utan uppehållstillstånd riskerar att anmälas till polis eller Migrationsverket när de nyttjar sina rättigheter.
- Kvinnors och barns särskilda skyddsbehov inte beaktas.
- Människor som söker asyl och som har konverterat riskerar att bedömas utifrån begränsad förståelse av vad det innebär att konvertera. Därmed kan de utvisas till ett land där de löper risk för flyktinggrundande förföljelse.

DÄRFÖR UPPMANAR VI VARANDRA ATT:

- Välkomna de människor som, oavsett ursprung, etnicitet och religion, söker sig till våra sammanhang, kyrkor och församlingar.
- Dela kunskap om vad religions- och övertygelsefrihet innebär och vad den omfattar.

Samtalsfrågor

1. Hur kan budskapet om att alla människor bär Guds avbild påverka hur vi möter dem som står utanför samhället på olika sätt, till exempel konvertiter, flyktingar, kvinnor och barn i utsatta situationer?
2. Paulus ord i Gal 3:28 utmanar strukturer som rangordnar människor. Vilka sådana strukturer ser vi i vårt samhälle i dag och på vilka konkreta sätt kan församlingen leva ett annat alternativ?
3. Shane Claiborne talar om Guds rike som något vi lever ut här och nu. Hur kan vi i vardagen praktisera en tro som inte bara talar om jämlikhet och rättigheter, utan faktiskt uttrycker dem i handling?

3. Barns situation och behov måste särskilt uppmärksammas

”Och den som tar emot ett sådant barn i mitt namn, han tar emot mig.” (Matteusevangeliet 18:5)

”Ty jag var hungrig och ni gav mig inte att äta. Jag var törstig och ni gav mig inte att dricka. Jag var främling och ni tog inte emot mig, naken och ni klädde mig inte, sjuk och i fängelse och ni besökte mig inte. Då skall de svara: Herre, när såg vi dig hungrig eller törstig eller som främling eller naken eller sjuk eller i fängelse och tjänade dig inte? Då skall han svara dem: Amen säger jag er: Allt vad ni inte har gjort för en av dessa minsta, det har ni inte heller gjort för mig.” (Matteus 25)

Kort teologisk reflektion

När Jesus i Matteus 18 får ett barn framfört till sig och säger: *”Den som i mitt namn tar emot ett sådant barn tar emot mig”*, gör han det för att visa sina lärjungar hur Guds rike fungerar. I Guds rike är det inte styrka, inflytande eller social position som gäller, utan ödmjukhet. I Guds rike vänds världens maktordningar upp och ned.

Men Jesus nöjer sig inte med att bara använda barnet som en symbol. Fortsätter vi att läsa i bibeltexten får vi höra mer av Jesu hjärta för barnen, och han utdelar även en av de starkaste varningarna genom hela bibeln:

”Den som förleder en av dessa små som tror på mig, för honom hade det varit bättre att få en kvarnsten hängd om halsen och bli sänkt i havets djup.” (Matt 18:6)

Jesu berättarteknik innehöll ofta igenkänning (kvarnstenen) och överdrifter (drunkning) för att de som lyssnade skulle förstå. Trots att det finns anledning att tro att Jesus drar sin poäng till den yttersta spetsen för att göra sin poäng tydlig, är denna varning mycket starkare än Jesu ord kring det som vi ofta anser vara de ”stora” synderna – exempelvis mord eller äktenskapsbrott. Om vi tycker att Jesu ord är magstarka så kan det vara för att Jesus visste att hans ord behövde vara tydliga i en värld där barnens utsatthet under uppväxten är stor. Att lära sig om Guds rike handlar om att se världens ondska och förstå att Gud avskyr ondskan bra mycket mer än vi gör. Den anglikanske biskopen och teologen NT Wright säger att vad vi gör för barnen, eller *med* dem, är en tydlig indikation på vad vi tänker om världen, Gud och oss själva.

Jesus säger att det vi gör mot ”dessa mina minsta” gör vi mot Jesus själv. I Matteus 25:e kapitel förklarar Jesus vilka dessa ”mina minsta” är. De är de hungriga, de törstiga, de som inte har några kläder, de sjuka och de som är främlingar på en ny plats. Alla som mött barn i olika former av utsatthet vet att det finns mycket i vad Jesus pratar om som stämmer in på just dessa barn.

I både Matteus kapitel 18 och 25 hör vi Jesus säga att vi ska *”ta emot”* dessa minsta.

Från den tidiga kyrkan har kristen gästfrihet varit centrerad kring inkludering och acceptans av de människor som anses vara just ”mina minsta”. Grunden i kyrkans gästfrihet mot främlingen hittar vi i att vi alla en gång varit främlingar eller i exil, men att vi nu är välkomnade av Gud in i Guds familj. Gudomlig gästfrihet har erbjudits oss av Treenigheten, och därigenom kan vi nu välkomna andra.

Lärjungarna i den tidiga kyrkan förväntade sig inte något tillbaka av de som omfamnades av deras gästfrihet. Detta står i kontrast till den romerska kulturens förståelse av gästfrihet. Där byggde gästfrihet (*ius hospitii*) på ömsesidiga skyldigheter och krav på att mottagaren skulle vara värdig. Men för Jesu lärjungar är gästfrihet inte en affärstransaktion – den är ett uttryck för nåd. Den är radikal just därför att den sträcker sig till dem som inget kan återgälda.

Som lärjungar till Jesus är vi inte bara kallade att praktisera gästfrihet, vi är kallade att praktisera *radikal* gästfrihet. Radikal gästfrihet praktiseras när efterföljare av Jesus vägrar att anpassa sig till den diskriminering vi så ofta ser i vårt samhälle. Gästfrihet i Jesu namn återspeglar den nåd med vilken vi själva blivit inkluderade och förväntar sig ingenting tillbaka. Detta blir extra tydligt när vi pratar om barn – en grupp som inte har samma möjligheter eller resurser att ”betala” tillbaka den hjälp som erbjuds dem.

En ytterligare faktor i argumentet för att barnens situation och behov särskilt ska uppmärksammas är deras utsatta ställning i världen. Mognadsnivå, språkutveckling och utbildningsnivå är alla exempel på faktorer där barn är helt beroende av att vuxna försvarar deras rätt genom uppväxten. Genom hela bibeln ser vi exempel på att Gud är en Gud som själv försvarar dem som är försvarslösa (ex Psalm 82:3). Och i Ordspråksbokens sista kapitel läser vi:

”Öppna din mun för den stumme och försvara alla värnlösa” (Ords 31:8)

Som Jesu händer och fötter på jorden har också vi fått just detta uppdrag.

Vad säger FN?

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.”

(FN:s konvention om barnets rättigheter, art 3)

”Barn har rätt till det skydd och den omvårdnad som behövs för deras välfärd. De ska fritt kunna uttrycka sina åsikter. Dessa åsikter ska beaktas i frågor som rör barnen i förhållande till deras ålder och mognad.”

(FN:s konvention om barnets rättigheter, art 24.1)

Detta vill vi *(hämtat från Sveriges kristna råds material)*

DÄRFÖR VILL VI ATT:

- Barn får möjlighet att själva berätta om sina skyddsskäl, berättelser som sedan bedöms på ett fullvärdigt och rättssäkert sätt i enlighet med barnkonventionen.
- Barn får möjlighet att lämna in klagomål till FN:s barnrätts-kommitté i de fall deras rättigheter har kränkts och de inte har haft möjligheter att få upprättelse i Sverige.
- Större hänsyn tas till barns vistelsetid i Sverige vid bedömning av rätt till uppehållstillstånd.
- Barn till EU-medborgare i utsatthet ges rätt till skolgång.
- Barn fortsatt har rätt till skolgång oavsett legal status.
- Barn aldrig används som tolkar för sina föräldrar i svåra samtal.
- Alla människor med erkända skyddsbehov i Sverige ska ha rätt till familjeåterförening.
- Människor får en snabb och rättssäker behandling av sina ansökningar om familjeåterförening.
- Släktingar till människor bosatta i Sverige får bättre möjligheter att beviljas visum för att besöka anhöriga.

DÄRFÖR VÄNDER VI OSS MOT:

- Begränsningarna av rätten till familjeåterförening i migrationslagstiftningen.
- De orimliga försörjningskraven som ställs och som i praktiken leder till att familjer splittras.

DÄRFÖR UPPMANAR VI VARANDRA ATT:

- Alltid sätta barnets bästa i centrum.
- Ge stöd till människor som vid flykt separerats från sin familj.

Samtalsfrågor

1. Hur reflekterar du kring Jesu ord om "mina minsta"? Varför tror du att Jesus använder ett så starkt språk i sin varning?
2. Har du några erfarenheter av situationen för asylsökande barn? Dela gärna med er i gruppen.
3. Vad gör du redan, eller vad kan du göra, för att ta emot "en av mina minsta"? Hur kan du försvara de värnlösa?

4. Familjer har rätt att leva tillsammans

”När de visa männen hade farit, se, då visade sig en Herrens ängel i en dröm för Josef och sade: ’Stig upp och ta med dig barnet och dess mor och fly till Egypten och stanna där tills jag säger till dig, ty Herodes kommer att söka efter barnet för att döda det.’”

(Matteusevangeliet 2:13)

Kort teologisk reflektion

Jesu första år på jorden tillbringas som ett flyktingbarn. Det är ett perspektiv som är lätt att glömma. Men Gud valde inte ett tryggt palats som födelseplats, utan en sårbar familj på flykt. Josef, Maria och Jesus blir offer för Herodes förtryckande regim och måste lämna sitt land. De vet inte hur länge de måste vara borta, eller om de någonsin kommer att kunna återvända. Många människor i vår tid delar exakt samma verklighet.

I detta ser vi en kraftfull teologisk poäng: Gud är inte långt borta från den som tvingats fly. Han är med. Han är Immanuel – Gud med oss. Och han identifierar sig med den fördrivna, splittrade, sårade familjen.

Bibeln är full av berättelser om familjer – familjer i glädje och sorg, familjer som behöver kämpa och som upplever både separation och återförening. Redan från skapelsens början etablerar Gud familjen som en grundläggande del av det mänskliga livet.

I 1 Mosebok 2:24 står det:

”Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de ska bli ett kött.”

Familjen är ett uttryck för intimitet, gemenskap och helighet. Familjen är inte en mänsklig konstruktion – den är Guds gåva och ordning.

Jesus själv föds in i en familj – en sårbar sådan. Hans mor Maria är en tonårstjej från en liten stad och hans far Josef ställs inför ett stort moraliskt beslut när han förstår att barnet Maria bär är Guds son. Deras lilla familj får tidigt erfara hot, flykt och osäkerhet. I Matteus 2 ser vi hur Gud inte bara ser familjen – utan aktivt skyddar den. Han varnar Josef i en dröm att fly med Jesusbarnet och hans mor. Det är ett tydligt uttryck för Guds omsorg om den lilla familjen. Här förstår vi att Gud inte bara är en abstrakt idé om kärlek, utan att Gud är en Gud som själv konkret ingriper i historien för att bevara familjens enhet. Gud sänder sin ängel för att rädda en familj.

I Bibeln ser vi gång på gång hur Guds frälsningsplan går genom familjer. Det är inte bara individen som är föremål för Guds frälsning – hela hushåll, hela släkter, hela generationer berörs. När Paulus och Silas är i fängelse i Apostlagärningarna 16, och fångvaktaren frågar vad han ska göra för att bli frälst, svarar de:

"De svarade: 'Tro på Herren Jesus så blir du frälst, du och din familj.'"
(Apg 16:31)

Det är en påminnelse om att familjen inte bara är ett mänskligt behov – det är också ett andligt redskap. I familjen formas tro, värderingar, tillit och trygghet. Splittrade familjer, oavsett om separationen sker av ekonomiska skäl, genom migration, krig eller myndighetsbeslut – utsätts för djup smärta. En trasig, splittrad eller sårad familj leder ofta till ett sårat samhälle. Människor som är sårade kan inte bidra fullt ut. Man kan inte bygga ett fungerande och framgångsrikt land på smärta, ensamhet och trasiga hushåll. Och där den kristna tron får verka, kämpar vi för återupprättelse, enhet och helande.

Så när vi bygger och värnar om familjer bygger vi också hälsosamma samhällen.

Abraham blev inte stamfader till många folk förrän han först byggde sin lilla familj, samlade den och var trofast i det lilla. Tillsammans med Gud byggde han en stor familj – och idag kallas han far till tre stora religioner. När vi är trofasta och pålitliga i det lilla, vill Gud anförtra oss något större.

En familj är som ett litet samhälle. När det lilla samhället fungerar – med hopp, ansvar och ömsesidig trofasthet – då skapas helande i huset. Och där det finns helande, där finns också glädje och hopp som smittar av sig till resten av samhället – till orten där vi bor, till staden, till myndigheterna.

Vad säger FN?

"Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd."

(FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, art 16.3)

Detta vill vi *(hämtat från Sveriges kristna råds material)*

DÄRFÖR VILL VI ATT:

- Alla människor med erkända skyddsbehov i Sverige ska ha rätt till familjeåterförening.
- Människor får en snabb och rättssäker behandling av sina ansökningar om familjeåterförening.
- Släktingar till människor bosatta i Sverige får bättre möjligheter att beviljas visum för att besöka anhöriga.

DÄRFÖR VÄNDER VI OSS MOT:

- Begränsningarna av rätten till familjeåterförening i migrationslagstiftningen.
- De orimliga försörjningskraven som ställs och som i praktiken leder till att familjer splittras.

DÄRFÖR UPPMANAR VI VARANDRA ATT:

- Ge stöd till människor som vid flykt separerats från sin familj

Samtalsfrågor

1. Vad tänker du om att Jesus själv växte upp i en familj på flykt? Förändrar det hur du ser på dagens flyktingfamiljer?
2. Hur kan vi som kyrka eller församling praktiskt stötta dem som separerats från sin familj?
3. På vilket sätt är familjen viktig i din tro – och hur ser du på Guds roll i din egen familjehistoria?

5. Alla har ansvar för en god samhällsutveckling

”Allt vad ni vill att människorna skall göra er, det skall ni också göra dem. Detta är lagen och profeterna.”

(Matteusevangeliet 7:12)

”Ni är jordens salt. Men om saltet förlorar sin sälta, hur skall man då göra det salt igen?” *(Matteusevangeliet 5:13)*

Kort teologisk reflektion

Vad är ett samhälle? När begreppet samhälle definieras så beskrivs det som en grupp individer som är ömsesidigt beroende av varandra och att de fungerar tillsammans på ett organiserat sätt. Vi som lever i det svenska samhället är hela tiden en del av vår lokala kommun, vår nation och även det stora globala perspektivet. Samtidigt är vi en del av den världsvida kyrkan, Guds rike på jorden.

När vi läser evangelierna får vi inblickar i det samhälle som Jesus själv var en del av. Ett samhälle där den personliga identiteten naturligtvis präglades av familjen och det omgivande samhället, men mest av att man var en jude. Man samlades i synagogan och besökte Jerusalem vid de stora högtiderna. Man hade en gemensam identitet genom sin historia, sin bekännelse till Gud samt genom att hålla sig till Lagen och följa traditionerna, som till exempel sabbaten.

Men trots att man delade en stark identitet så utmanades sammanhållningen både av olika religiösa riktningar och av politiska händelser i romarriket.

Hur visade Jesus på ansvarstagande för sitt samhälle? När Jesus säger att Guds rike kommer så visar han hur det får betydelse på flera nivåer i samhället. Inom samtliga dessa nivåer påverkas människor på ett sätt som bildar ringar på vattnet och berör det omgivande samhället (se Joh 4:1-42):

- Enskilda människor blir helade som ett tecken på att Gud är barmhärtig. Det väcker mycket glädje och förväntan hos folk i allmänhet samtidigt som det hotar dem i de etablerade maktstrukturerna. Till exempel Herodes och överstepräster. (Johannes 9.)
- Han talar med makt och myndighet, förklarar Skrifterna och förlåter synder på ett sätt som ger hopp om att Jesus är folkets befriare. (Luk 4:36, Matt 9:2)
- Han kallar lärjungar, undervisar och sänder ut dem för att de i framtiden skall vittna om hans undervisning, död och uppståndelse.

Allt i Jesu liv handlar om att människorna ska få bättre livsvillkor genom en levande relation med Gud, vilket i sin tur blir grunden för att forma gemenskaper utifrån det dubbla kärleksbudet:

*"Du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft och av hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv."
(Luk 10:27)*

Att älska Gud i ord och handling och med uppriktighet samt att omsätta den kärleken i goda, rättvisa, kärleksfulla relationer till medmänniskorna.

För att få upp ögonen på sin samtid, och på oss, gör Jesus ibland det oväntade. Alla tre synoptikerna tar med händelsen när Jesu mor och bröder kommer för att prata med Jesus (Matt 12:46-50, Mark 3:31-35, Luk 8:19-21). Han avvisar dem och säger att alla som gör hans himmelske Faders vilja är hans familj. Vi väntar oss att Guds son gör mirakel och är snäll, men vi kan ha känslomässigt svårare med att han exempelvis avvisar sin familj. (Må vara att det var en tillfällig markering och inte ett bestående avståndstagande.)

Detta är ett exempel på när människan Jesus från Nasaret markerar att han är Guds son, och att det är den identiteten, den kallelsen han prioriterar. Hans familj ger avkall på sina förväntningar för en tid men kommer med tiden att bli en del av hur Jesus, som Guds Messias, kommer att påverka hela deras omgivande samhälle. Jesus ansvar gäller alltså inte endast de närmaste utan hela samhället, hela världen. Han började sitt uppdrag i sitt närområde och bland judarna, men visade också att Guds barmhärtighet sträckte sig till föraktade samarier, romare som trodde på judarnas Gud (Matt 8:5-13) och en grekisk kvinna av syrisk-fenikisk härkomst (Mark 7:26).

Vi ser av detta och i alla evangelierna att den Gyllene Regeln (Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem) handlar om att vi ska ta initiativ för vår medmänniskas väl och ve. Vårt samhällsansvar inkluderar närstående och de som delar vår kultur, men Jesus monterar också ner gränsdragningar utifrån nationalitet, kön eller social status. Varje människa är också en medmänniska.

Den andra bibeltexten, om att vi som vill följa Jesus är jordens salt, handlar om att leva ett heligt liv. När Jesus använde bilden av saltet så talar han inte endast om vad vi *är* utan även om vad vi riskerar att *bli* – intetsägande. Vårt goda inflytande är beroende av att vi bevarar Andes renhet, kraft och inflytande.

Samhällsengagemang och helgelse hör ihop därför att salt behövs där omgivningen är smaklös och på väg mot förruttnelse. På samma sätt behövs ljuset därför att det omges av mörker. Om saltet mister sin kraft så är det till ingen nytta. Det låter som ett krasst och sorgligt konstaterande om en lärjunge eller en församling som förlorat sin identitet.

Ett begrepp som Jesus ofta använder i sina liknelser och undervisning är att vi är tjänare. Det begreppet markerar mot härskarmentaliteter, men står inte för menlöshet (Luk 22:24-27). Oavsett omständigheterna ska vi vara redo, vaksamma, trofasta tjänare som inte förlorar vårt omdöme om rätt och fel, pålitlighet och lojalitet med vår Herre (Luk 12:35-48). Därigenom bevaras sältan, helgelsen, i den kristnes liv.

Vad säger FN?

*"Ingenting i denna förklaring får tolkas som att det innebär en rätt för en stat, en grupp eller en enskild person att ägna sig åt en verksamhet eller att utföra en handling som syftar till att oimintetgöra någon av de rättigheter eller friheter som anges i förklaringen."
(FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, art 30)*

Detta vill vi *(hämtat från Sveriges kristna råds material)*

DÄRFÖR VILL VI ATT:

- Alla individer och samhällsaktörer tar ansvar för att motverka rasism, främlingsfientlighet och diskriminering i alla dess former.
- Alla individer och samhällsaktörer tar ansvar för att ge alla människor i vårt land möjligheter att komma in i samhället, inte minst genom etablering på arbetsmarknad, bostadsmarknad och engagemang i föreningsliv.

DÄRFÖR VÄNDER VI OSS MOT ATT:

- Kränkningar sprids om människor på basis av ursprung, hudfärg, kön, ålder, funktionsvariation, trosuppfattning eller sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck.

DÄRFÖR UPPMANAR VI VARANDRA ATT:

- Bidra till ökade kontaktytor, respekt och samarbete mellan människor med olika bakgrund, trosuppfattning och kulturella erfarenheter.
- Vara goda grannar där vi bor och verkar.

Samtalsfrågor

1. Vad tänker du att rasism och diskriminering är och hur tar det sig uttryck där du finns?
2. Hur visar det sig i din identitet och liv att du är en kristen, en Jesu lärjunge?
3. Beskriv hur ni tänker er att en församling/en kristen gemenskap i vår tid praktiserar det dubbla kärleksbudet på ett sätt som skapar ringar på vattnet och påverkar samhällsutvecklingen på ett positivt sätt.
4. Ge exempel på hur vi kan bidra till en god samhällsutveckling genom att kärnfamiljen och den kristna familjen kan vara mer inkluderande.
5. Dela erfarenheter av hur vi bevarar sältan, lever i helgelse. Vilka konkreta uttryck kan det få med tanke på hur vi uttrycker oss på sociala medier, engagerar oss i rättvisefrågor eller bygger vänskaper?

6. Vårt mål är fred, rättvisa och ett hållbart samhälle

”Han har kommit och predikat frid för er som var långt borta och frid för dem som var nära.” (Efesierbrevet 2:17)

”Herrens Ande är över mig, ty han har smort mig till att predika glädjens budskap för de fattiga. Han har sänt mig för att ropa ut frihet för de fångna och syn för de blinda, för att ge de betryckta frihet och predika ett nådens år från Herren.” (Lukasevangeliet 4:18-19)

Kort teologisk reflektion

Vi lever i en tid av djup polarisering. Samtalet om värderingar och rättvisa förs allt oftare i relation till migration och samhällsförändringar, där ”majoritetens kultur” är i fokus, och anses hotad och i behov av skydd. I Europa har detta skapat en stark motsättning mellan å ena sidan tradition, nationell identitet och kulturell kontinuitet, och å andra sidan globalisering, internationell solidaritet och utsattas rättigheter. Notera att höger och vänster talar om olika saker – men plockar ur samma värdegrund, ofta utan att erkänna dess ursprung, eller i vart fall utforska detta på djupet.

De värderingar som nu används som politiska markörer – människans okränkbara värde, rättvisa, frihet, ansvar för sårbara – framställs som om de vore neutralt rotade, såväl kulturellt som nationellt. I själva verket bär de spår av en kristen berättelse som Europa formades av långt innan modern humanism tog form. Men denna kristna etiska källa har över tid förlorat sin centrala plats. Efter Konstantin den store (272–337), vars styre ofta dateras som kristenhetens samhälleliga början, växte en modell fram där kristendomen och staten vävdes samman. Den kristna tron blev över tid en legitimering för makt och ordning snarare än en motkraft och profetisk röst, och mycket av det vi idag kallar ”kristna värderingar” formades i denna symbios.

I vår egen tid har ytterligare en förskjutning skett. I stället för att kyrkan fungerar som moralens väktare – den som vakar över en teologiskt rotad förståelse av rätt och fel – har staten tagit över denna roll. Chantal Delsol beskriver detta med träffsäkerhet: staten har blivit den nya moralmyndigheten, samtidigt som kyrkan förpassats till samhällets marginaler. På samma gång har kopplingen mellan europeiska demokratiska principer och deras bibliska rötter brutits. De värden som byggde upp våra samhällen – skyddet av den faderlösa änkan och utlänningen – står kvar som ord men inte längre som förpliktelse.

När dessa principer lyfts ut ur sin bibliska kontext och överförs till en sekulär humanism, händer något avgörande: de tappar sin förankring. Sanningen blir ”hemlös”. Den har inget hem, ingen berättelse, ingen auktoritet bortom mänsklig överenskommelse. Och en hemlös

sanning är sårbar. Den kan justeras, urholkas eller avskaffas när majoriteten anser det rimligt. Det är just det vi nu ser i Europa – mänskliga rättigheter blir förhandlingsbar politik i stället för att vila på en moralisk biblisk grund som står över opinion och rädsla.

Följden blir att moralen alltmer baseras på den valda majoritetens bästa, i stället för en djupare idé om det som är gott. Den bibliska visionen av rättvisa – där den sårbara står i centrum – ersätts av en moral som ofta utgår från kulturell trygghet och nationell självbevarelse. Detta är vad Delsol kallar vår ”post-evangeliska moral”: ”Vår moral är post-evangelisk men den hänger inte längre ihop med någon religion. Det är en moral som talar evangeliets språk utan att bära evangeliets innehåll.”

I ett sådant klimat uppstår även frestelsen att blicka bakåt. I Sverige kanske det yttrar sig som en idealisering av folkhemmet – en tid med tydliga normer, traditionella könsroller och upplevd samhällsordning. I tider av oro lockar denna och andra nostalgiska berättelser om svunnen tid. Men den hindrar oss från att ställa den avgörande frågan: Vad säger Bibeln till oss i dag, i en tid vi aldrig sett förut?

Nostalgins trygghet kan inte vägleda oss genom vår tids turbulens. Bibelns berättelse kan.

Den berättelsen börjar i Mosebok 1 med en grundläggande sanning: vi är skapade till Guds avbild. Det betyder att vårt värde och vår mänsklighet inte är beroende av nation, kultur eller majoritetstillhörighet. Det betyder också att vi är skapade för relation – med Gud, varandra och skapelsen. Rättvisan vi är kallade till är därför inte exkluderande utan inkluderande, inte defensiv utan utgivande. Paulus skriver i Efesierbrevet:

”Han har kommit och predikat frid för er som var långt borta och frid för dem som var nära.” (Ef 2:17)

I Kristus dras de som är ”långt borta” och de som är ”nära” in i samma gemenskap. Det är en global vision av mänsklighet, inte en nationalistisk.

Jesus själv förkroppsligar denna rättvisa när han i Nasarets synagoga läser:

”Herrens Ande är över mig, ty han har smört mig till att predika glädjens budskap för de fattiga. Han har sänt mig för att ropa ut frihet för de fångna och syn för de blinda, för att ge de betryckta frihet och predika ett nådens år från Herren.” (Luk 4:18–19)

Jesus definierar här en rättvisa som alltid börjar i sårbarheten. Det är denna rättvisa den första kristna martyren och lärjungen Stefanos vittnar om – en trohet som kostar allt, för att de goda nyheterna ska nå längre, ska nå ut.

Ett globalt perspektiv på rättvisa är därför inte ett politiskt påfund. Det är en teologisk nödvändighet. När någon behandlas orättvist – oavsett gräns – blir hela skapelsen skev. Vi blir mindre mänskliga. Vi fjärnas från den avbild vi är skapade att spegla. Det är därför Delsols ord är så viktiga: ”Vårt ärende är inte att bygga ett samhälle där evangeliet styr staten, utan att sakta vandra mot en källa.” Den källan är Jesus själv. Hos Honom finner vi inte nostalgi, inte nationalism, utan en rättvisa som sträcker sig över alla gränser. En rättvisa som helar vår mänsklighet. En rättvisa som gör oss mer lika den Gud i vars bild vi är skapade.

Vad säger FN?

"Var och en har rätt till ett socialt och internationellt system där de rättigheter och friheter som behandlas i denna förklaring till fullo kan förverkligas."

(FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, art 28)

Detta vill vi *(hämtat från Sveriges kristna råds material)*

DÄRFÖR VILL VI ATT:

- Integration ses som en ömsesidig process av lärande och ökad förståelse
- Sambandet mellan migration, konflikter och de tilltagande klimatförändringarna beaktas i utvecklingen av en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

DÄRFÖR UPPMANAR VI VARANDRA ATT:

- Engagera oss för rättvis fred och klimaträttvisa.
- Solidariskt och med uthållighet stödja varandra i arbetet för en bättre värld att leva i – för alla människor.

Samtalsfrågor

1. Vilka konsekvenser får det när mänskliga rättigheter och värderingar som historiskt har sina rötter i Bibeln frikopplas från sin teologiska grund? Hur märker vi detta i dagens politiska debatt och vad innebär det för vårt sätt att förstå rättvisa?
2. Vad innebär det att återvända till "källan" – den bibliska berättelsen – i en tid av polarisering och global migration? På vilket sätt kan Bibelns vision om människan som Guds avbild utmana både högers och vänsters perspektiv?
3. Hur kan kyrkan i dag vara en profetisk röst för den sårbara – den faderlöse, änkan och utlänningen – när statens och majoritetens moral så ofta prioriterar trygghet och kulturellt bevarande? Vad skulle det innebära i praktiken för vår församling eller vårt samhälle?

För dig som vill veta mer

Vår förhoppning är att detta material ska hitta in i smågrupper, cellgrupper, dagledigträffar, gudstjänster, ungdomsgrupper och liknande runt om i landet. Materialet fungerar bäst att använda i sin helhet, men det går även att enbart arbeta med enskilda avsnitt.

Vill du fördjupa dig mer?

Dessa böcker har vi använt som underlag i de korta teologiska reflektionerna:

NT Wright: *Matthew for everyone*

Shane Claiborne: *Den oemotståndliga revolutionen*

Migration and Christian Theology: Ilsup Ahn (University of St Andrews)

Kärnbibeln

Old testament Theology for Christians: John H. Walton

The story of God, Bible commentary: Tremper Longman III & Scot McKnight

Chantal Delsol, *La fin de la chrétienté* (Paris: Cerf, 2019).

Chantal Delsol, *La haine du monde* (Paris: Cerf, 2016).

Eusebios av Caesarea, *Vita Constantini*, ca 337–339 e.Kr.

Stöd till samtalsledare

gällande kapitel 1

Artikel 14 i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter består av två paragrafer. Den första lyder:

”Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse.”

Vissa kan tolka detta som att det är fritt fram att invandra till andra länder genom att söka asyl. Men oftast tolkas detta av stater som att alla har rätt att söka asyl, men först efter en individuell bedömning av statens företrädare avgörs det om personen har rätt till skydd. Det är inte en självklar rättighet att alla som söker asyl får sin ansökan beviljad. Den självklara rättigheten är rätten att söka asyl.

Den andra paragrafen introducerar ytterligare en begränsning:

”Denna rätt får inte åberopas vid rättsliga åtgärder som genuint grundas på icke-politiska brott eller på gärningar som strider mot Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.”

Denna möjlighet att exkludera en person från skydd tillämpas oftare nuförtiden, särskilt i säkerhetsärenden och för människor som har begått krigsbrott, utsatt någon för tortyr eller begått brott mot mänskligheten. Men detta leder inte till att dessa personer automatiskt utvisas eftersom det finns en annan artikel (Artikel 3) i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna som förbjuder en stat att utvisa personer till länder där de riskerar tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling. Samma krav gäller om en person utvisas till ett annat land än hemlandet där samma risker uppstår samt om personen riskerar att skickas därifrån till sitt hemland.

Detta betyder att personer i denna kategori kan vara kvar i landet där de sökte asyl men utan uppehållstillstånd och med ett beslut om utvisning som bara kan genomföras om ovannämnda villkor uppfylls. Det är artikel 3 i Europakonventionen som åberopas och denna konvention är en del av svensk lagstiftning.

Nyligen har flera EU medlemsländer vänt sig till Europadomstolen för att be om en ändring av praxis för att underlätta verkställigheten i dessa fall.

Källa: Michael Williams, specialist, Sveriges kristna råds arbetsgrupp för migration och integration

Över tio år efter flyktningkrisen 2015 är migrationsfrågor fortfarande ett omdiskuterat ämne i vårt land.

I detta lärlingamaterial bidrar sex medlemmar i Frälsningsarmén med korta kompletterande teologiska reflektioner till det redan existerande materialet "Detta vill vi", utgivet av Sveriges kristna råd, som är en vägledning för hur vi kan protestera mot orättvisor och arbeta för ett bättre samhälle för alla människor.

Syftet med detta häfte är att erbjuda oss i Frälsningsarmén en möjlighet att gå på djupet kring vår människosyn som efterföljare av Jesus.